

LIIKENNE- JA VIESTINTÄVALIOKUNNAN MIETINTÖ 14/2009 vp

Hallituksen esitys laiksi rautatiekuljetuslain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 8 päivänä syyskuuta 2009 lähettänyt liikenne- ja viestintävaliokuntaan valmis-
televasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen
rautatiekuljetuslain muuttamisesta
(HE 103/2009 vp).

- päälakimies Rami Metsäpelto, Ratahallinto-
keskus
- lakimies Jukka Kaakkola, Kuluttajavirasto
- kaukoliikennepäällikkö Ari Vanhanen, VR-
Yhtymä
- puheenjohtaja Mirja Heikkonen, Vammais-
foorumi ry.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Antti Leinonen, oikeus-
ministeriö
- hallitusneuvos Hannu Pennanen, liikenne- ja
viestintäministeriö

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Rautatievirasto
- Rautatiealan Teknisten Liitto RTL
- Rautatievirkamiesliitto
- VR Akava ry
- Veturimiesten liitto.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rautatie-
kuljetuslakia. Lakiin lisättäisiin säännökset rau-
tatieliikenteen matkustajien oikeuksia ja velvol-
lisuuksia koskevan Euroopan parlamentin ja
neuvoston asetuksen soveltamisesta Suomessa.

Lähtökohtana olisi, että asetusta sovelletaan
rautatieyrityksen Suomessa tuottamiin rautatie-
matkoihin ja palveluihin. Suomen ja Venäjän vä-

linen rautatieyhdyksliikenne rajattaisiin kuiten-
kin asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle. Tiet-
tyjä asetuksen säännöksiä ei sovellettaisi myös-
kään pääkaupunkiseudun taajamajunaliikentees-
sä.

Tarkoituksena on, että laki tulee voimaan 3
päivänä joulukuuta 2009 samanaikaisesti yhteis-
sön asetuksen kanssa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä
syistä ja saamansa selvityksen perusteella valio-

kunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksen-
mukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen

hyväksymistä muuttamattomana seuraavin huomautuksin.

Rautatieliikenteen matkustajien oikeuksista ja velvollisuuksista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1371/2007, jäljempänä rautatievastuuasetus, tulee voimaan 3.12.2009. Asetus antaa kuitenkin jäsenvaltioille mahdollisuuden säätää asetuksen soveltamisen osalta eräitä poikkeuksia.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan rautatievastuuasetuksen säännöksiä valmisteltaessa lähtökohtana oli, että sitä sovelletaan ainoastaan kansainväliseen rautatieliikenteeseen. Valmistelun loppuvaiheessa soveltamisalaa kuitenkin laajennettiin myös kansalliseen rautatieliikenteeseen. Valiokunta toteaa, että käytännössä saattaa olla välttämätöntä ottaa tämä tausta huomioon rautatievastuuasetuksen joidenkin säännösten soveltamisessa ja tulkinnassa.

Suomen ja Venäjän välistä rautatieyhdysliikennettä koskeva poikkeus

Rautatievastuuasetus antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden sulkea yhteisön ulkopuolelle suuntautuva rautatieliikenne rautatieliikenneasetuksen soveltamisalan ulkopuolelle. Valiokunta katsoo, että on esityksen mukaisesti perusteltua ja välttämätöntä rajata Suomen ja Venäjän välinen rautatieyhdysliikenne asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle. Kyseisestä liikenteestä on sovittu erikseen Suomen ja Venäjän välisessä rautatieyhdysliikennesopimuksessa (SopS 48/1997), joka on tarkoitus uudistaa lähivuosina.

Rautatievastuuasetuksen mukaan jäsenvaltiot voivat avoimuutta ja syrjimättömyyttä noudattaen myöntää asetuksen soveltamisesta väliaikaisia poikkeuksia enintään viiden vuoden ajaksi yhteisön ulkopuolelle suuntautuvan rautatieliikenteen osalta. Asetuksen mukaan tämän kaltaisen poikkeus on uudistettavissa. Hallituksen esityksen mukaan kyseinen poikkeuslupa olisi kuitenkin voimassa toistaiseksi. Poikkeuslupan myöntämistä toistaiseksi voimassa olevana perustellaan esityksessä sillä, että jo tällä hetkellä näyttää selvältä, että Suomen osalta perusteet poikkeuslupan myöntämiselle ovat olemassa myös viiden vuoden kuluttua.

Oikeusministeriön kannan ja valiokunnalle antaman selvityksen mukaan jäsenvaltiot voivat harkita, millaisia toimenpiteitä poikkeuslupien myöntäminen kansallisesti edellyttää. Selvityksen mukaan poikkeuslupan myöntämisen edellytykset uudeksi viisivuotiskaudeksi ovat olemassa myös vuonna 2014, ja näin ollen olisi selvityksen mukaan epätarkoituksenmukaista säätää poikkeuslupa määräaikaiseksi ja esittää poikkeuslupan jatkamista uudella esityksellä viiden vuoden kuluttua.

Valiokunta pitää saamansa selvityksen perusteella hyvänä esityksen ratkaisua säätää Venäjän ja Suomen rautatieyhdysliikennettä koskeva poikkeus toistaiseksi voimassa olevana. Valiokunta pitää kuitenkin erittäin tärkeänä, että tätä poikkeusta ja sen jatkamistarvetta arvioidaan asianmukaisesti hyvissä ajoin ennen asetuksessa säädetyn viiden vuoden aikarajan päättymistä ja tarvittaessa ryhdytään asianmukaisiin toimenpiteisiin kyseisen sääntelyn osalta.

Taajamajunaliikennettä koskevat poikkeukset

Rautatievastuuasetus sisältää myös eräitä sellaisia velvoitteita, joiden täyttäminen ei valiokunnan saaman selvityksen mukaan ole tarkoituksenmukaista pääkaupunkiseudun työssäkäyntialueen lähijunaliikenteessä eli pääkaupunkiseudun kirjaintunnuksilla liikennöitävässä rautatieliikenteessä. Tällaisia säännöksiä ovat rautatievastuuasetuksen säännökset, jotka koskevat lipunmyynti- ja varausjärjestelmiä, junavuoron viivästyessä maksettavia vakiokorvauksia sekä rautatieyrityksen ateria- tai majoittamisvelvollisuutta viivästystapauksissa.

Hallituksen esityksessä esille tuoduilla perusteilla valiokunta katsoo, että esityksen rautatievastuuasetuksen soveltamisen rajaamista pääkaupunkiseudun taajamajunaliikenteessä koskevat ehdotukset ovat perusteltuja ja tarkoituksenmukaisia.

Vammaisten oikeudet

Valiokunta pitää tärkeänä, että rautatievastuuasetuksen velvollisuutta antaa apua vammaiselle tai liikuntarajoitteiselle henkilölle sovelletaan Suomessa kaikessa rautatieliikenteessä.

Kyseiset säännökset johtavat valiokunnan käsityksen mukaan parempaan palvelutasoon sekä lähi- että kaukoliikenteessä ja turvaavat vammaisten ja liikuntarajoitteisten mahdollisuuksia liikkumiseen.

Esitys on tältä osin linjassa myös Suomen alikirjoittaman vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen kanssa, jossa edellytetään muun muassa vammaisten henkilöiden yhdenvertaista oikeutta liikkumisvapau-

teen sekä velvoitetaan sopimusosapuolet mahdollistamaan mahdollisimman itsenäinen liikkuminen vammaisille henkilöille.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella liikenne- ja viestintävaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 29 päivänä syyskuuta 2009

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Martti Korhonen /vas
vpj. Saara Karhu /sd
jäs. Mikko Alatalo /kesk
Marko Asell /sd
Leena Harkimo /kok
Kalle Jokinen /kok
Jyrki Kasvi /vihr
Lauri Kähkönen /sd

Mats Nylund /r
Pentti Oinonen /ps
Markku Pakkanen /kesk
Tero Rönni /sd
Pertti Salovaara /kesk
Ilkka Viljanen /kok
Anne-Mari Virolainen /kok
vjäs. Reijo Paajanen /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Juha Perttula.